

KÖNYV KÖNYVTÁR KÖNYVTÁROS

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

„Az év fiatal könyvtárosa”
elismerő cím elnyerésére

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete, valamint az Informatikai és Könyvtári Szövetség a pályakezdő könyvtárosok kiemelkedő szakmai teljesítményének jutalmazására ismét meghirdeti „Az év fiatal könyvtárosa” pályázatot. Az elismerést minden évben egy harminchárom év alatti (idén az 1972-ben vagy később született), felsőfokú végzettséggel rendelkező gyakorló könyvtáros kaphatja meg, egyéni pályázat alapján.

A pályázat benyújtásának határideje: **2005. május 31.**

Helye: Magyar Könyvtárosok Egyesülete Elnöksége
(Budapest, Hold u. 6., 1054)

A pályamunka tartalmazza a jelölt szakterületének gyakorlatából származó valamely téma írásbeli, még nem publikált kidolgozását, szakmai önéletrajzot és három támogató írásbeli ajánlását. Az előző évben nem nyert pályázatokat újabb három ajánlással ismét be lehet nyújtani.

Az elismerő cím odaítéléséről az IKSZ és az MKE elnöksége által megbízott kuratórium dönt. Az elismerés ünnepélyes átadására az MKE vándorgyűlésének plenáris ülésén kerül sor.

A címmel jár: elismerő oklevél, ötvenezer forint jutalom, a vándorgyűlésen vagy az MKE és az IKSZ valamely szakmai rendezvényén bemutatkozó előadás lehetősége, a kuratórium ajánlása a szaklapoknak a dolgozat közzétételére. A cím birtokosai előnyt élveznek a külföldi tanulmányutakra benyújtott pályázatok elbírálásánál.

Bakos Klára
MKE elnöke

Dr. Fodor Péter
IKSZ elnöke

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

14. évfolyam 4. szám

2005. április

Tartalom

Könyvtárpolitika

Tízéves a Magyar Elektronikus Könyvtár. Interjú Moldován Istvánval 3

Fórum

Etikai kódex 16

Műhelykérdések

Vajda Erik: Könyvtár-informatika – avagy egy félrevezető terminus születése, tündöklése és bírálata 22

Koltay Tibor: Nyelvész a könyvtárban 29

Jobst Ágnes: A Történeti Levéltár szakkönyvtára 33

Czinkné Bükkösi Valéria: Egy felújított könyvtár „belakása” 40

Extra Hungariam

Haraszi Pálné: Találkozás a finn könyvtárüggyel 49

Könyv

Bartók Györgyi: Könyvtörténeti kalauz 59

From the contents

Ten years of the Hungarian Electronic Library. Interview with István Moldován (3);
Erik Vajda: Library – informatics. Misunderstanding around a term (16)

Cikkeink szerzői

Bartók Györgyi, a Könyvtári Intézet munkatársa; *Czinkné Bükkösi Valéria*, a Kaposvári Megyei és Városi Könyvtár osztályvezetője; *Haraszti Pálné*, az Országgyűlési Könyvtár főosztályvezetője; *Jobst Ágnes*, az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára könyvtárának vezetője; *Koltay Tibor*, a Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Karának oktatója; *Vajda Erik*, közgazdász, könyvtáros

Szerkesztőbizottság:

Bartos Éva (elnök)

**Biczák Péter, Borostyániné Rákóczi Mária, Győri Erzsébet,
Kenyéri Kornélia, Poprády Géza**

Szerkesztik:

Mezey László Miklós, Sz. Nagy Lajos, Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791; E-mail: 3k@oszk.hu;
Internet: www.ki.oszk.hu/3k

Közreadja: a Könyvtári Intézet

Felelős kiadó: **Dippold Péter**, a Könyvtári Intézet igazgatója

Technikai szerkesztő: **Korpás István**

Nyomta az AKAPRINT Nyomdaipari Kft., Budapest

Felelős vezető: **Freier László**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatta a

**Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram**

Terjeszti a Könyvtári Intézet

Előfizetési díj 1 évre 4440 forint. Egy szám ára 370 forint

HU-ISSN 1216-6804

Tízéves a Magyar Elektronikus Könyvtár

Interjú Moldován Istvánnal

– *Mi és miért történt tíz évvel ezelőtt? Kik, milyen megfontolásból, célkitűzéssel és motivációk alapján hozták létre a MEK-et?*

– Tíz évvel ezelőtt a hazai könyvtárak az Információs Infrastruktúra Fejlesztési (NIIF) Programnak köszönhetően már jelentős részében elérték és használták az internethálózatot. A könyvtári szervezetek, a vezetés többsége leginkább az integrált könyvtári rendszerek bevezetésére koncentrált, de könyvtárosok kis csapata már elkezdte felfedezni, meghódítani az internet számunkra ismeretlen területeit, szolgáltatásait.

Az első élményeink arról szóltak, hogy ezen a határtalannak tűnő virtuális óceánon nemcsak programok, de szövegek, értékes szöveges dokumentumok is vannak. Ezek azonban javarészt angol nyelvűek, a nagy többségük semmiféle leíró információval nem rendelkezik, és teljesen szétszórta, folyamatosan változó, születő, megszűnő virtuális térben vannak.

Drótos László kollégám, aki az úttörők között is úttörőnek számított, már 1989-ben létrehozta az azóta is töretlenül népszerű és szakmai körökben közismert KATALIST levelező listát. Itt tette közzé a javaslatát, gondolatát 1993 őszén egy Magyar Elektronikus Könyvtárnak nevezendő internetes tartalomszolgáltatás létrehozásáról. Az azóta is változatlan alapelv lényege az volt, hogy gyűjtsük össze – minőségellenőrzés után, leíró információkkal ellátva egy könyvtári szolgáltatás keretében ingyenesen szolgáltatassuk – a tudomány, az oktatás és a kultúra területén születő magyar vagy magyar vonatkozású dokumentumokat. Motivációnk lényege az volt, hogy egy nyilvános elektronikus közkönyvtárat hozzunk létre az olvasók minél nagyobb megelégedésére. Az 1994. tavaszi Networkshop konferencián hirdettük meg a MEK programját. Számos könyvtáros, egyetemi informatikus csatlakozott hozzánk, és egy levelezőlista segítségével kidolgoztuk a MEK alapszabályait, megterveztük az alapjait. Kokas Károly szegedi könyvtáros kollégánk elérte, hogy a NIIF 1994 őszétől támogassa az ötletünket, és biztosítsa a MEK kiépítését, szolgáltatását technikai infrastruktúrával. A NIIF központi számítógépén az előzetes tervek alapján minimális emberi erőforrással 1994 telén leraktuk a MEK alapjait, és néhány hónap múlva elindítottuk a szolgáltatást. A gyűjtemény első tételeit a Miskolci Egyetem Könyvtárában, valamint a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem könyvtárában már kialakított kísérleti gyűjtemény képezte.

A MEK céljára nézve kísérletező műhelynek tekintette (és lényegében a mai napig is tekinti) magát, amelyben a modern elektronikus könyvtárosság technikáit, módszertanát kísérletezzük ki, próbáljuk meg újraértelmezni a könyvtárosságot a XX. század végi, XXI. század eleji információs robbanásban.

– *A MEK jó ideje az OSZK-ban működik. Ez egyszerűen elhelyezés, helyszín kérdése vagy van valami mélyebb értelme annak, hogy a MEK a nemzeti könyvtár bázisán működik?*

– Ha el akarnám hárítani a kérdést, akkor azt mondanám, erről Monok István kellene megkérdezni, aki alig az első kinevezése után, 1999 júniusában megszólított bennünket azzal, hogy folytassuk a MEK építését, fejlesztését az Országos Széchényi Könyvtárban. (Bár ebben vitathatatlan érdeme van Kokas Károly barátunknak is, aki szürke eminenciásként folyamatosan egyengette, segítette a háttérből a MEK útját.)

Azt tudni kell, hogy a NIIF technikai támogatásán kívül a könyvtári szférától intézményes segítséget nemigen kaptunk. Kivételként talán a Szegedi Egyetemi Könyvtár említendő, amely a saját nevében több ízben is sikerrel pályázott a MEK technikai, tartalmi továbbfejlesztésére a NKÖM-nél, az NKA-nál. A hiányzó szervezeti háttér kialakítására 1998-ban elkezdtünk megszervezni egy egyesületet, amely 1999 novemberében meg is alakult. Az OSZK meghívása váratlanul ért bennünket. Mi is úgy gondoltuk – és azóta ez a véleményünk csak megerősödött –, hogy egy MEK-jellegű szolgáltatásnak hazai viszonyok között ideális helye van az OSZK-ban. Hatókörünk országos, sőt globális volt. Szerettük volna az elektronikus könyvtárosság felé ösztönözni, mozdítani a könyvtáros szakmát. A MEK gyűjtőmunkája az OSZK háttérével jelentősen fejlődött. Gyarapodó intézményi partnereink, kiadók, tudományos kutatóintézetek, egyetemi tanszékek, sőt a határon túli magyar szervezetek számára jelentőséggel bírt, hogy a MEK együttműködési szerződéseit már az OSZK főigazgatója írta alá. Ugyanakkor azt gondoljuk, hogy a nemzeti könyvtár számára is hasznos volt, katalizátorként hatott a jelenlétünk.

Az OSZK a '90-es években, sajnos, jelentős informatikai hátrányban volt nemcsak nemzetközi, de hazai összehasonlításban is. Egyrészt ez vonatkozott a technikai infrastruktúrára, másrészt (ami meghatározóbb) nagyon alacsony szintű volt az informatikai kultúra. Kiderült, hogy az internet nemcsak technikai, de kulturális értékeket is hordoz magában (pl. szolgáltatásorientációt, nyíltságot, interaktivitást).

Az ezzel való szembenézés, az erre való reagálás, az információs társadalomhoz való felzárkózás igénye, szemléleti váltása – számos fájdalmas konfliktussal kísérve – a mai napig tart. Mi abban a hitben ringatjuk magunkat, hogy a MEK ebben a szemléleti váltásban is pozitívan hatott a befogadó nemzeti könyvtárra. Mindenesetre az 1999-ben elindított egyik innovatív kezdeményezésünk, a MIT-HOL on-line tájékoztató szolgálat szervezését, koordinálását átvette, és Lib-Info néven azóta is nagy sikerrel üzemelteti az OSZK. A mi szervezésünk kapcsán lett tagja a nemzeti könyvtár az ország uniós csatlakozás küszöbén a nemzetközi MINERVA-projektnek.

Én úgy szoktam mondani, az OSZK „adoptálta” a MEK-et. A közelmúltban kezdtünk intenzíven foglalkozni más nemzeti könyvtárak informatikai fejlesztéseivel mind a digitalizálás mind a digitális megőrzés területén. Sok helyen találunk kutató–fejlesztő, a jelen elektronikus környezetben új utakat kereső, új szolgáltatásokat fejlesztő tevékenységeket. Sajnos, még mindig jelentős lemaradásunk van a nemzetközi összehasonlításban, csak remélem, hogy tevékenységünk segít valamelyest e hátrány ledolgozásában.

– Az elektronikus könyvtárügy nem magyar találmány. Milyen példák, modellek, inspirációk nyomvonalán alakult ki a MEK?

A MEK-ben többféle külföldi modell megtalálható, sokszor tévesen egyikkel vagy másikkal azonosítják a tevékenységünket. Az az érdekesség, hogy a tevékenységünk tényleg komplex, többféle mintát is egyesít.

A MEK egyik „ősmintája” talán a *Project Gutenberg* volt. Ennek lényege, hogy önkéntes digitalizálók rögzítik a mai napig az emberiség klasszikus szövegeit, és a projekt ezt ingyen, mindenki számára hozzáférhetővé teszi. Ez a profil a mai napig megtalálható a MEK-ben, megfelelő szűrés, ellenőrzés után lehetőséget, értelmet adunk az internetet használó öntevékeny emberek munkájának, akik számára fontos egy-egy klasszikus író munkájának digitalizálása, közkinccsé tétele.

Egy másik minta, modell tulajdonképpen az interneten is később alakult ki a *nyílt archívumok* intézményével (Open Archives Initiative). Ennek az a lényege, hogy – főként egy-egy intézményen, egyetemen belül – lehetőséget biztosít kutatók, oktatók műveinek a szerzők általi közzétételére. Ez a kezdeményezés elsősorban a tudományos publikációk nyilvános hozzáférését támogatja. Magyarországon az egyetemeken kevésbé jöttek létre ilyen nyílt hozzáférésű archívumok, ahol felkerültek jegyzetek, oktatási, tudományos publikációk, többségében ott sem követik a nemzetközi szabványokat. A MEK ismertebbé válásával és növekedésével ez a jelleg is egyre erőteljesebbé vált a gyűjteményfejlesztésben. Mind több egyetemi oktató, kutató küldi el a MEK számára elektronikus publikációját a nagyobb nyilvánosság reményében.

A harmadik fontos minta, amely szintén a MEK fejlődése során került a látókörünkbe, a *digitális megőrzés* (digital preserving) intézménye. Egyre több országban ismerték fel, hogy a gyarapodó és mind nagyobb arányban jelen lévő digitális információk archiválása, hosszú távú megőrzése jelentős probléma. Jó néhány nemzeti könyvtár (pl. Ausztrália, Norvégia, Kanada) indított olyan projektet, amelynek lényege a hálózaton elektronikus formában meglévő kiadványok valamilyen szempont szerinti gyűjtése, megőrzése. A MEK mindennapi tevékenységében ez a modell is jelen van. Egyre több intézménnyel, egyetemmel, kutatóintézettel van kölcsönös együttműködési megállapodásunk, amelynek alapján megkapjuk az on-line (sőt alkalmanként az elektronikusan nem is) publikált kiadványaikat megőrzés és nyilvános terjesztés céljára. Ezenkívül folyamatosan igyekszünk archiválni az interneten megtalálható hasznos, értékes dokumentumokat, amelyek bizonytalan ideig találhatók eredeti helyükön. Számos ilyen archivált dokumentumunk eredeti forrása már eltűnt. Ugyancsak megtalálhatóak a MEK gyűjteményében CD-ROM-termékek tartalma, átalakítva on-line szolgáltatásra. A bizonytalan ideig használható CD-ROM-ok tartalmának alkalmi mentését szintén fontosnak tartjuk, erőforrásaink függvényében törekszünk is rá.

A MEK kísérletező műhelyében – erőforrásaink függvényében – az összegyűjtött elektronikus dokumentumokat nemcsak passzívan elhelyezzük, tároljuk, de olyan egységes formátumokra igyekszünk ezeket átalakítani, amelyek biztosítják a kiadványok hosszú távú megőrzését.

A külföldi példák nyomán, azokat komplexen felhasználva, a hazai viszonyokra alkalmazva sajátosan egyedi szolgáltatást alakítottunk ki. A MEK-ben sokkal fontosabbnak tartjuk az összegyűjtött kiadványok nyilvános, on-line szolgáltatását, mint a jól elzárt, helyi megőrzést. Ugyancsak kevés külföldi példa van arra,

hogy a nyomtatott kiadványok elektronikus változatainak feldolgozásával (a szerzők, kiadók együttműködésével) lényegében számos mű on-line szolgáltatását biztosítjuk, egyfajta elektronikus kiadást is vállalva.

– *Az eredeti felállás mennyiben és miben módosult az elmúlt évtizedben? A módosulásokra milyen instanciák gyakoroltak befolyást (külföldi példák, hazai szükségletek, intézményi elképzelések)?*

– Az eredeti felállás, fő célkitűzésünk alapjaiban nem módosult, sőt a külföldi példák mind szélesebbkörű megismerésével megerősödött. A MEK a kezdetektől sem a digitalizálásra koncentrált, hanem a már meglévő elektronikus dokumentumok szelektív megőrzésére és szolgáltatására. Az elmúlt néhány évben az Amerikai Egyesült Államoktól az Európai Unión át egészen Ausztráliáig számos projekt, szervezet jött létre, amelyek digitális dokumentumok veszélyeztetettségére, a digitális örökség hosszú távú megőrzésének fontosságára hívták fel a figyelmet. A MEK nemcsak a nyomtatásban meg nem jelent, kizárólag digitális formában, on-line terjesztett dokumentumokra koncentrált, hanem tartalom- és szolgáltatás-orientáltan az akár nyomtatva megjelent vagy csak on-line digitális tartalom megőrzésére és szolgáltatására is.

Az évek során a rendelkezésre álló erőforrások bővülésével azonban egyre nagyobb figyelmet fordítottunk az összegyűjtött dokumentumok szövegminőségére. Évek óta a szépirodalmi műveket korrekktúrátzatjuk a nyomtatott kiadások alapján. A könyvtár jellegéből következően természetesen a nyomtatott kiadásokat nem tudjuk megváltoztatni, azok tartalmi, szerkesztési hibáit nem tudjuk javítani. Érdekes módon a MEK-kel szemben mind a két oldalról megfogalmazódtak kritikák, részben azért, mert a korai dokumentumaink elütési, szkennelési hibákat szenvedtek (a rögzített nyomdahibákat nem rótták fel hibaként), részben azért, mert az összegyűjtött elektronikus dokumentumokhoz egyáltalán hozzányúlunk, javítatjuk, a hosszú távú megőrzés érdekében különböző formátumokba konvertáljuk. A munka során egyre inkább tudatosodott, hogy mind a digitalizálás, mind a digitális megőrzés, konverziók során nem feltétlenül új kiadás (annak hagyományos értelmében), de mégis az eredeti forráshoz képest új dokumentum jön létre.

A MEK gyarapítási mechanizmusa a kezdetekkor főként az on-line nyilvánosan elérhető, a gyűjtőkörbe illő dokumentumok összegyűjtésére koncentrált. Az idő során – érezhető szükséglet kielégítve – kapott a MEK egy „nyílt archívum jelleg”-et, egyre több szépíró, szakirodalmi szerző juttatta el nyomtatásban már megjelent vagy csak kéziratban meglévő művét elektronikus formában számunkra. Ugyancsak egyre nagyobb szerepet kapott aktív gyarapítási tevékenységünk során a kiadókkal való együttműködés. Számos együttműködési megállapodást kötöttünk kiadókkal, tudományos kutatóintézetekkel, egyetemi tanszékekkel, sőt az EPA (Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis) beindulásával folyóirat-szerkesztőségekkel elektronikus kiadványaik archiválására és szolgáltatására. Szépen alakulnak kapcsolataink a határon túli magyar szervezetekkel is.

A szükségletek által indított változtatások „számlájára írható” a MEK új szolgáltatása, az EPA elindítása is. Ezzel külön gyűjteményt hoztunk létre, amely egy önálló dokumentumtípussal az egyre gyarapodó elektronikus időszaki kiadványokkal foglalkozik. A közelmúltban jelentek meg a kínálatunkban a hangzó anyagok is, elsősorban a Magyar Vakok és Gyengénlátók Szövetségével együttműködve, az ő hangoskönyveik digitális változatai. Érezhetően nagy igény, ke-

reslet mutatkozik ezekkel a hangzó anyagokkal szemben, különösen az MP3-lejátszók terjedésével. Részint külföldi példák, részint hazai igények során merült fel a gondolat, hogy kísérleti jelleggel el kellene kezdeni – válogatva – a magyar kulturális honlapok archiválását is (erre jó példát nyújt az ausztrál nemzeti könyvtár PANDORA-projektje). Néhány honlapon már elkezdtek ennek az archiválásnak is a kikísérletezését (például Vészi Endre, valamint Váli Dezső festőművész *deske.hu* honlapján), de ennek az archiválásnak a megkezdése még megfontolást, tervezést, fejlesztést igényel.

Végezetül megemlítendő, hogy az eredeti szolgáltatáshoz képest a 2003 nyarán elindított új MEK sokkal nagyobb hangsúlyt fektetett a hazai és a nemzetközi szabványoknak, a metaadatok kezelésére.

A könyvtári szabványoknak megfelelően rögzített metaadataink nemcsak HUNMARC-ban vagy USMARC-ban, de az internet elterjedt szabványának megfelelően Dublin Core-ban, XML formában is átadhatóvá váltak. Magyarországon a MEK alkalmazta elsőként a Dublin Core-t, valamint a közös lekérdezést biztosító Open Archive Initiative (OAI) által kidolgozott lekérdezési szabványt (OAI-PMH). Ennek köszönhetően a MEK dokumentumairól a saját katalógusán kívül metaadatokkal lehet találkozni a MOKKA-ban, az NDA közös katalógusában de a NKÖM tavaly elindított *kultura.hu* portál közös keresőjében is.

– *A magyar könyvtárosok – állítólag – jól ismerik és használják a MEK output-jait, szolgáltatásait. Nem lenne azonban baj, ha egyszer – reményeink szerint éppen most – a MEK amúgy „istenigazából” bemutatkozna! Elmondaná, ki ő, és mit csinál, outputjai mire használhatók!*

A MEK továbbfejlesztése, gyarapítása, műhelymunkája mellett – amennyire erőnkéből telik – igyekszünk figyelmet fordítani munkánk, szolgáltatásaink, újdonságaink bemutatására is. A különböző hazai konferenciákon rendszeresen szerepelünk előadásokkal: hosszabb szakcikkekkel ritkábban, de rövidebb hírcikkel, újdonságokkal sűrűbben jelentkezünk a hazai könyvtári és informatikai sajtó hasábjain és természetesen az interneten saját hírlevélben (MEK Hírek), és néhány könyvtári levelező listán rendszeresen adunk hírt újdonságainkról. 2001 őszén az OSZK-ban rendezvényt szerveztünk, hogy bemutassunk magunkat, tevékenységünket, sajnos, igen mérsékelt érdeklődés mellett. Sokszor hívtak azonban bennünket egy-egy ismertető előadásra a közkönyvtári szférából, számos megyei, városi könyvtár rendezvényén tartottunk előadást, legutóbb Békéscsabán. Kollégáimmal együtt rendszeresen részt veszünk különböző szaktanfolyamokon is (legsűrűbben az INKA tanfolyamain), ahol szintén bemutatjuk szolgáltatásainkat. Számos esetben hívtak már különböző televízióműsorokba vagy a rádióba. A Petőfi Rádió Modem idők vagy a Kossuth Rádió Digitális műsorában már szinte törzsvendégnek számítunk. A MEK Irattárában évek óta gyűjtjük a sajtóban rólunk megjelent cikkeket, valamint az általunk tartott előadásaink anyagait. Sőt, ugyancsak itt olvashatóak az OSZK-ban évről évre készülő éves beszámolóink vagy a MEK Egyesület honlapján az éves közhasznúsági beszámolóink, amelyben részletesen igyekszünk számot adni egy-egy évnyi tevékenységünkről.

A fentiekből látható, hogy igyekszünk folyamatosan jelen lenni, láthatóak lenni mind a szűkebb szakmai, mind a szélesebb médiában. A részletesebb bemutatkozás igénye mögött talán az a félelmünk található, hogy éppen az OSZK-ban kevésbé ismerik munkánkat, szolgáltatásainkat. Kétségtelenül a MEK „isten-

igazából” való megismerése csak az interneten történhet, aktív hálózati használat mellett.

Röviden azonban talán azt kellene kiemelnünk, hogy a számítógépek és az internet mind szélesebb körű elterjedésével alapvetően megváltozott az írott tudáshoz, szélesebb körben az információkhoz való hozzáférés és azok felhasználásának a technikája. A digitális formában a lakószobából éjjel-nappal elérhető információk lényegesen különböző információkeresési és felhasználási magatartásokat alakítottak ki, különösképpen a fiatalabb generációk körében. Ennek hatásaként tapasztaljuk, hogy a válogatott, megbízható minőségben, hatékonyabban visszakereshető digitális szövegek iránt nagyságrenddel nagyobb az igény, mint ugyanezek hagyományos, papíralapú változatai iránt. A MEK-et jelenleg már naponta 10-15 ezer ember keresi fel, legfeljebb szombaton–vasárnap csökken a látogatók száma.

Az elektronikusan elérhető dokumentumainkat elérhetik azok, az adott esetben több ezer kilométerre élő magyarul beszélő felhasználóink is, akik a könyvek, folyóiratok nyomtatott változataihoz nem vagy alig férnek hozzá pl. Ausztráliában, Dél- vagy Észak-Amerikában, esetleg Svédországban. A digitálisan rögzített szövegeket megfelelő programokkal fel tudják olvastatni vak vagy gyengén látó „ügyfeleink” is.

A elektronikus könyvtár lényegét az interneten, kiadóknál, szerzőknél már elektronikus formában megtalálható dokumentumok összegyűjtése, feldolgozása és szolgáltatása jelenti. Jelentős tényező a mai napig, hogy olyan, internetet aktívan használók számára, akik nemcsak fogyasztani szeretnék az információkat, de valami hasznosat, értelmeset is csinálni, azok számára is lehetőséget adunk adott keretek között. A MEK szépirodalmi gyarapodásának többségét az önkéntes digitalizálók küldik. Az összegyűjtött dokumentumok jelentős részét szövegellenőrzés után formailag egységesítjük, és különböző formátumokba konvertáljuk. Az elektronikus könyvtárosság keretei között lényegében nemcsak ösztönözzük, de magunk is gyakoroljuk az elektronikus kiadás új, sok kérdéssel, próbálkozással járó munkáját.

A mai olvasók igényeinek figyelembevételével munkánk egyben az elektronikus tartalmak hosszútávú megőrzését is szolgálja. A kísérletezés, a műhelyjelleg talán a legjellemzőbb munkánkra. Hiszen az elektronikus dokumentumok kezelésével, katalogizálásával, szolgáltatásával, megőrzésével kapcsolatban szinte nap mint nap új probléma, feladat elé kerülünk.

– *A 3K 2003. szeptemberi számában olvashattunk a 2002–2003-as MEK-fejlesztésekről. Ez a cikk azonban csak egy adott összeg felhasználásáról számolt be. A fejlesztések szélesebb skálájáról hallhatnánk valamit?*

– 2003 jelentős év volt az életünkben, nyáron indítottuk el nyilvánosan a MEK új változatát, egy megújult elektronikus könyvtár keretében. A régi állomány válogatott, javított, egységesített költöztetése a mai napig zajlik, amellet, hogy azóta a folyamatos gyarapodást már az új könyvtárunkba érkeztetjük. Nehéz, hosszú tervezési és fejlesztési munkát fejeztünk be, pontosabban akkor jutottunk el a nyilvánossá tételhez, hiszen kisebb-nagyobb fejlesztések azóta is zajlanak. Ha a 2003-as évet nehéznek és átlagon felülnek gondoltuk, erre 2004 még rácafol. Számos – az IHM és az NIIF által támogatott – fejlesztéssel indultunk el 2003-ban, amelyeknek nagyobb munkái, befejezései 2004-re húzódtak át. Ezek részletes bemutatására itt nem merek vállalkozni. Most készültem el a 2004. évi osztálybeszámolókkal, amely már megtalálható a korábbi évek beszámolóival mellett a

MEK Irattárában. Fontosnak tartjuk, hogy munkáinkról, fejlesztéseinkről a legzélesebb nyilvánosság számára is beszámoljunk. Ebben az interjúban ezért csak néhány fontosabb fejlesztésünkről mondanék pár mondatot.

A 2004. év egyik legnagyobb fejlesztése a Hungarológiai Alapkönyvtár Digitalizálási programjának elkezdése volt. Az előző évben megtervezett program elkezdésére kaptunk IHM támogatást (ugyanabból a csomagból támogatták többek között az OSZK rekatalogizálási programját is). A program keretében közel 60 000 oldalnyi szöveggel és több mint 10 000 digitális képpel gyarapítottuk az állományunkat. Szakértők segítségével néhány társadalomtudomány legátfogóbb kézikönyveit digitalizáltattuk, mint pl. a *Magyar Néprajz* nyolc kötetét vagy a magyar irodalomtörténet klasszikusnak számító köteteit. Ugyancsak internetre került az Enciklopédia Humana Egyesület nagy sikerű CD-sorozata is, amely Magyarország történetét mutatja be a honfoglalástól a XX. századig. A program keretében jelentős technológiai fejlesztések is történtek. Ezeknek a sokkötetes, bonyolult szerkezetű szakkönyveknek a megfelelő internetes szolgáltatásához az XML technológiát használtuk, így először tudtuk megőrizni és használhatóvá tenni a különböző mutatórendszereket.

Szintén fontos fejlesztésünk volt az Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívum (EPA) teljes körű elindítása. A gyorsan népszerűvé vált EPA a MEK-hez képest összetettebb, bonyolultabb rendszer, több feladatot is magára vállal. Az adatbázisban egyrészt elkezdjük teljes körre törekedve nyilvántartani a magyar elektronikus időszaki kiadványokat, mind az on-line, mind a könyvtárak által digitalizált – esetenként csak helyben használható – periodikumokat. Másrészt válogatva, egységes szerkezetben kifejlesztettünk egy folyóirat-archívumot, amelyben azóta több mint 70 hazai és határon túli szakfolyóiratot, kulturális folyóiratot, hírlevelet archiváltunk, tettünk kereshetővé.

A MEK Egyesület által nyert pályázat támogatott még egy fontos fejlesztést, amely a MEK ún. akadálymentesítését végezte el. Mostanság sokat hallani a médiában a közintézmények akadálymentesítéséről, fogyatékosok, egyéb speciális felhasználók általi megközelíthetőségéről. Sajnos, jóval kevésbé ment át a köztudatba, hogy ezt az elvárást ne csak a fizikai épületekre, de a köz-on-line szolgáltatásokra és érvényesnek gondolják. Fejlesztésünk révén a MEK olyan alternatív felhasználói felületet kapott, amely nemcsak a vak, de csökkentlátó vagy egyéb koordinációs zavarral rendelkező (pl. egeret nem kezelő) felhasználók számára is elérhetővé tette szolgáltatásainkat.

Egy másik megnyert pályázatból sikerült kifejlesztetni a MEK2.0 tapasztalatai alapján a nyílt forráskódú elektronikus könyvtári rendszert, az eleMEK-et. A Java alapú alkalmazás kimondottan elektronikus dokumentumok katalogizálására és szolgáltatására készült. Többféle szabványos rekordformátumban (MARC, Dublin Core, XML) lehet belőle exportálni adatokat. Bízunk benne, hogy ezzel az ingyenes programmal elősegíthetjük minél több kisebb-nagyobb helyi gyűjtemény, elektronikus könyvtár létrehozását, és a dokumentumok szabványos metaadatokkal való ellátását.

– *Miként szerepel az OSZK stratégiai tervében a MEK, milyen feladatokat ró ez a terv a MEK-re?*

– A stratégiai tervben vállalt feladataink egy része a digitális archívumaink állománybővítésére vonatkozik. Ebben kiemelt szerepet foglal el a Hungarológiai

Alapkönyvtár digitalizálásának folytatása. Bár kétségtelen, ennek szűk keresztmetszete a finanszírozás, és sajnos, jelenleg semmi lehetőséget nem látunk újabb források mozgósítására. Továbbra is fontosnak tartjuk a különböző kiadókkal, kiadói intézményekkel a kétoldalú együttműködések fejlesztését. Ezekben kiemelt szerepet szánunk a határon túli magyar szervezeteknek.

A MEK osztály keretében néhány kollégánk már többnyire az OSZK állományán alapuló képdigitalizációs projekteken dolgozik. Rengeteg digitalizált képi dokumentum található már a nemzeti könyvtárban, ezek többsége egyelőre láthatatlan az érdeklődők számára. Fontosnak tartjuk ezek mielőbbi szolgáltatásba vonását, alkalmas szolgáltatási, szakértői rendszerek kidolgozását.

Stratégiai feladatként vállaltuk továbbá a MEK és az EPA adatbázisok rekordjainak konvertálását az OSZK AMICUS integrált rendszerébe. Így a növekvő digitális gyűjtemény megjelenhet közvetlenül a könyvtár katalógusában is, miközben a LibriVision közös lekérdező felületén a MEK már jó ideje kereshető.

Bővíteni szeretnénk a MEK állományát más médiatípusokkal. Ennek a feladatnak a teljesítése is elkezdődött a hangskönyvek révén.

Az állománygyarapításon kívül továbbra is fontosnak tartjuk a MEK kísérletező, újító szerepének folytatását. Számos fejlesztési munkát terveztünk, indítottunk. Munkatársaim most dolgoznak az EPA adatbázis lekérdezhetőségén az NDA közös keresőjében. Idén szeretnénk a nyilvánosság előtt is megnyitni egy tavalyi fejlesztési projektünk eredményét: az irodalmi tématerképet és a tématerképbe ágyazott Köztauruszt.

Fontosnak tartjuk továbbfejleszteni kapcsolatainkat a határon túli magyar szervezetekkel a Kárpát-medencében és azon is túl, a magyar kultúra és tudomány minél szélesebb körű összegyűjtése, szolgáltatása érdekében.

*– A 3K több alkalommal beszámolt a MEK-kel kapcsolatos rendezvényekről, ankétokról, összejövetelekről, valamint olyanokról is, amelyek nem a MEK körül szerveződtek, de amelyeken a MEK jól láthatóan szerepelt (pl. MINERVA Plus-projekt találkozó, az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete szolnoki konferenciája stb.). Mit tudhatnánk meg ezekről a találkozókról, mik ezeknek a téjjei, a hozadé-
kai?*

– A MEK lényege nem az eddig összegyűjtött digitális dokumentumok összessége. Sokkal inkább az elektronikus dokumentumok gyűjtésével, megőrzésével, a könyvtár jövőjével foglalkozó műhely jelleget gondoljunk sajátunknak. Sokkal fontosabbnak gondoljuk tevékenységünk során a számos kapcsolatot, a tapasztalatok szétsugárzását. Ennek fontos helyei, eszközei a különböző rendezvények. Így az osztályunk munkatársai vállalták fel a könyvtárban a MINERVA-projekt koordinálását, és szerveztünk ennek keretében kétnapos digitalizálási műhelykonferenciát. Ide illik, hogy a legtöbb munkatársam részt vesz különböző könyvtár-informatikai tanfolyamokon mint oktató, így is igyekszünk továbbadni tapasztalatainkat. Ezeknek a rendezvényeknek az a célja, hogy a könyvtárosok minél szélesebb rétegei számára bemutassuk a jövő könyvtárának egy lehetséges modelljét, terjesszük az elektronikus könyvtárosság szakmai ismereteit, segítsünk a könyvtáros szakmának megújulni az információs társadalomban. E rendezvények lehetőséget teremtenek az adott témával foglalkozók személyes megismerkedésére, a tapasztalatcserére. Virtuális, csak e-mail-ben létező kapcsolatainkat szeretjük személyesre váltani, ha van rá lehetőség. Sokkal könnyebben tudunk levelezni.

kommunikálni olyasvalakivel, akivel már van személyes kapcsolatunk. A MEK munkatársai abban bíznak, hogy a gyorsan változó világban egyfajta katalizátor szerepet tudnak betölteni a könyvtári szakmában, többek között ezeken a rendezvényeken is keresztül.

– *A MEK kapcsolatrendszere a szolgáltatások terén is sokrétűnek tűnik (LibInfo, hungarológia stb.). Vannak-e kiemelt témák, van-e határa ennek a széleskörűségnek?*

– Idei kiemelt témáink közé tartozik a MEK és az EPA adatbázisának integrálása az Amicusba. Egy konkrét könyvtári célfeladat támogatja ezt a fejlesztést, amelynek révén a MEK-ben és az EPA-ban archivált elektronikus dokumentumok rekordjai az Amicus adatbázisba is rendszeresen bekerülnek, és ott is kereshetőek lesznek.

Ugyancsak kiemelt témának gondolom a dokumentumaink megőrzésével kapcsolatos fejlesztéseket. Egyre több nemzetközi kezdeményezéssel találkozunk, amelyeknek célja a jelentősen növekvő számú digitális dokumentumok hosszútávú megőrzésének biztosítása. Ennek érdekében két bizottságban is részt veszünk, dolgozunk az országos és a nemzeti könyvtári szintű lehetőségeken. Ugyanakkor saját műhelyünkben is folyamatosan keressük a digitális dokumentumok különböző konverziós eljárásait a hosszú távú használat érdekében.

Fontosnak tartjuk a tavalyi egyesületi pályázat segítségével kifejlesztett elektronikus könyvtári rendszer továbbfejlesztését és terjesztését.

Ennek a széleskörűségnek gyakorlati határát az idő és az emberi erő jelenti. Gyakorlatilag két archívumot építünk, gyarapítunk rendszeresen, leképezve ezzel egy könyvtár majd minden munkafolyamatát a gyarapítástól a feldolgozáson át a szolgáltatásig, tájékoztatásig. A napi munka mellett igyekszünk terjeszteni a tapasztalatainkat; törekszem rá, hogy minél több munkatársam jelenjen meg konferenciákon, publikáljon, alkalmanként mi is szervezünk rendezvényeket a MEK Egyesület keretében. Mindezek mellett még adatokat szolgáltatunk nemzetközi felmérésekhez, valamint egyre több időt szánunk nemzetközi szervezésekre, hazai koordinálásra. Kollégáim foglalkoznak a könyvtáron belüli digitalizálás koordinálásával, de egy minisztériumi bizottságban országos hatókörű megoldásokon is dolgozunk.

Sajnos, állandósult a túlterheltség, minden munkatársam egyszerre több ügygel foglalkozik, miközben a könyvtáron belül kevés elismerést, annál több kritikát kapunk.

– *Nem tudjuk, kényes kérdés-e, ha felvetjük, mi a közös és mi az eltérő a Neumann-ház munkálkodása és a MEK-é között?*

– A MEK alapvetően a már digitálisan meglévő elektronikus dokumentumok összegyűjtését tűzte ki célul, egyre inkább figyelmet fordítva azok minőségére, hosszú távú megőrizhetőségére. Az idők folyamán ez az alapvető profil nem változott, legfeljebb kiegészült egyéb dokumentumtípusokkal (elektronikus folyóiratok, hangdokumentumok), más tevékenységekkel.

A Neumann-ház alapvetően tudományos igényű digitalizáló műhely. Sokáig a klasszikus magyar irodalomra koncentráltak, bár a közelmúltban ők is elkezdtek szakirodalommal foglalkozni. Míg a MEK jobban megőrizte a könyvtárjellegét (pl. aktívan gyűjt, részletes bibliográfiai leírásokat készít, tájékoztat, olvasnivalókat ajánl), addig a Neumann-házat főként elektronikus kiadóként jellemezhetjük. Kü-

lönböző webes szolgáltatásokat fejlesztenek, digitalizálnak, a Digitális Irodalmi Akadémia keretében irodalmárok segítségével önálló elektronikus kiadásokat készítenek.

Közös a munkánkban, hogy mindkét intézmény a '90-es évek elején, közepén már elkezdett foglalkozni a könyvtárosság jövőjével, kereste az új utakat. A digitalizálástól a webes tartalomfejlesztésen át az elektronikus könyv- és folyóirat megőrzéséig széles a paletta, mi mindennel foglalkozhat a jövő könyvtára. Azt gondolom, mindketten ezeket az utakat igyekszünk bejárni, megpróbálva egy-egy lehetséges út buktatóin túljutni.

– *A MEK – szerintünk igen helyesen – szinte személytelen intézmény. Szeretnénk azonban tudni, kik állnak e rokonszenves személytelenség mögött. Milyen a stábja, a „személyi állománya” a MEK-nek?*

– Valamennyire azért a virtuális közegben is van lehetőség a szolgáltatás mögött álló emberek megismerésére: a honlapunkon lévő *MEK osztály* linkre kattintva majd minden munkatársam fényképe megtekinthető. A különböző rendezvényeken személyesen is bemutatkoztunk már számos esetben. A „stábot”, munkatársaimat nem tudom röviden bemutatni anélkül, hogy pár szót a MEK sajátos fejlődéséről, változásáról ne ejtsék.

A MEK mint önálló osztály 1999. szeptember 1-jén jött létre az OSZK-ban. A MEK osztály szinte évről évre új munkatárssal gyarapodott, azonban az elmúlt évek során számos új tevékenységgel is kiegészült az alapfeladat. Így az az érdekes helyzet állt elő, hogy a MEK osztály már korántsem csak a MEK tartalomszolgáltatásával foglalkozik.

A „klasszikus” MEK-kel lényegében három ember, Drótos László, Góczán Andrea és 2005. február 1-jétől Elter András foglalkozik az osztályon. Laci volt a fő rendszertervezője, megálmodója az új könyvtárnak. Ő a szigorú főszerkesztője is a szolgáltatásnak, minden könyvet ő ellenőriz, szükség esetén egységesre formáz, konvertál. Ezen kívül az elektronikus könyvtár hosszú távú koncepciója, a MEK küldetésnyilatkozatában foglalt elképzeléseket is leginkább az ő gondolatai határozzák meg. Személyesen ugyan ritkán látjuk, de elektronikus levelekben éjjel-nappal, sőt hétvégeken, ünnepeken, akár vasárnap reggel is jelen van.

Andrea a MEK katalogizálója. A látszólag egyszerű munkafolyamat részeként meglehetősen komplex feladata van. Az ellenőrzött, készre szerkesztett dokumentumokat ő kapja meg. Ő készíti el mind a formai, mind a tartalmi feltárást. Fül-szövegeket, tartalomjegyzékeket szerkeszt, egységes borítólapot gyárt, címlapokat szkennel, és ő tölti fel átnevezve, tömörítve a végső helyükre a dokumentumainkat. Ezenkívül Andrea tartja a kapcsolatot külső korrektorainkkal, tartja nyilván a kiadott, visszaküldött könyveket. Kiváló szervező, rendezvényeinket, egyéb szervezési munkáinkat a tőle megszokott dinamizmussal végzi.

Elter András új kollégánk. Az itt eltöltött néhány hónapban jól beilleszkedett a csapatunkba. Főként dokumentumok konvertálásával, szerkesztésével bíztuk meg, amelyet kiadványszerkesztői ismereteivel nagyszerűen old meg.

A MEK osztály tavaly elindított szolgáltatásának, az EPA-nak két ember a „motorja”, Renkecz Anita és Csáki Zoltán. Anita mint volt hírlapos kolléga, tervezte meg javarészt az EPA adatszerkezetét, nyilvántartási, kezelési rendszerét. Ő az EPA fő katalogizálója is, bár ebben már Zoltán is részt vesz. Mindketten, megosztva foglalkoznak egy-egy folyóirat archiválásával, átvételével, szükség

esetén konvertálásával. Ugyancsak megosztották egymás között a kurrens folyóiratok érkezését, hiszen itt nem elég egyszer foglalkozni egy dokumentummal, adott esetben havonta ellenőrizni kell, jelent-e meg új száma egy elektronikus folyóiratnak. Szerteágazó munkájukról, feladataikról éppen a februári TMT-ben jelent meg egy kitűnő cikk Anitától, aki a gyakorlati munkák mellett az e-folyóiratok nemzetközi irodalmával, elméletével is intenzíven foglalkozik.

Zoltán az EPA mellett tavaly elkezdett projekten, két könyvtári jellegű tématerkép alkalmazáson dolgozik folyamatosan. Az irodalmi tématerkép kialakításba három irodalmi szakreferens is részt vett a Tájékoztatói osztályról, a teaurusz tématerkép átalakításán Ungváry Rudolf segítette a munkánkat. Mindkét szolgáltatást élesben idén tavasszal tervezzük elindítani.

A MEK és az EPA OSZK-beli munkatársai mellett azonban feltétlenül meg kell említeni többek között Vitéz Ildikót és fiát, Gábort. Ildikó a MEK születése óta foglalkozik a MEK programfejlesztésével. Az új MEK és az EPA sokkal komolyabb programozási háttérrel bír, mint a klasszikus NIIF-es MEK, ez mind az ő munkájának köszönhető. Fia, Gábor szervereink gondos és szigorú rendszergazdája. Egyre több munkája van azért, hogy nemcsak az OSZK-ban lévő két szerverünkkel, de a NIIF-nél lévő IPv6-os, valamint a három határon túli tükörszerverünkkel is egyidejűleg foglalkoznia kell, aktualizálnia a programokat, ügyelni a rendszerek biztonságára. A Demeter tervezett szolgáltatásához, a speciális technikai igények miatt, még virtuálisan „ketté is vágta” a közelmúltban egyik benti szerverünket, így egy fizikai gépen gyakorlatilag két önálló szerverszámítógép üzemel, dupla fenntartást igényelve.

Ugyancsak stabilan évek óta külső bedolgozónk Schivampl Ildikó és Szabolcsi József. Ildikó a speciális kiadványszerkesztő programok által használt formátumok mestere, külső megbízással képes szinte bármilyen digitális dokumentumból on-line szolgáltatható, egységes formátumot készíteni, konvertálni. József – az OSZK-ban elsőként – polgári szolgálatát töltötte nálunk, de azóta is kisebb-nagyobb munkákkal segíti tevékenységünket. Ha nagyobb szövegállományt kell feldolgozni, szolgáltatásra átalakítani, akkor hozzá fordulunk, sokoldalú – programozáshoz, elektronikus szerkesztéshez értő – fiatalember. Ő készítette többek között a Minerva-projekt nemzetközi felmérésének on-line űrlapját és összesítését. Mindkét külső kollégánk megismerte és a MEK számára elkezdte alkalmazni az XML technológiát. József erre alapozva éppen a közelmúltban kezdte el sorozatban konvertálni a MEK-ben található regényeket, szépirodalmi műveket a kézi számítógépeknél, ebook-olvasónál használt LIT (MS Reader) formátumra.

Pár szóban feltétlenül fontosnak tartom megemlíteni volt kollégánkat, az Arcanum jelenlegi programozóját is, Király Pétert. Péter régebben miskolci, majd mint budapesti levéltáros, később OSZK-s könyvtárosként segítette főként programozással a munkánkat, többnyire ellenszolgáltatás nélkül. Az ő munkáját dicséri a MEK-ben többek közt a *Pallas Lexikon* vagy az OSZK Köztauruszának keresőszolgáltatása.

Név szerint már nem sorolom fel, de az említett kollégákon kívül még öt-tíz ember segíti rendszeresen munkánkat a beérkező szépirodalmi művek korrektúrázásával. Ezt a munkát főként vidékiek, munkanélküliek vagy GYES-en lévő kismamák végzik. Rendszeresen jelentkeznek nálunk nehéz helyzetben lévők ilyen munkára, sajnos, szűkös erőforrásaink korlátozzák a finanszírozási kört.

Ugyancsak nem tudom felsorolni azoknak a lelkes fiataloknak, időseknek, „networkereknek” a nevét, akik kisebb-nagyobb rendszerességgel szöveget rögzítenek és küldenek nekünk. Mozgássérült fiattól kezdve Finnországban élő honfitársunkon át nagyon sok helyről kapunk, főként klasszikus magyar irodalmi szövegeket, amelyeket a szerzői jogi feltételek tisztázása és alapos ellenőrzés után veszünk fel az állományunkba. A MEK szolgáltatásának ők is fontos, aktív alakítói.

Nem hagyható figyelmen kívül Káldos János kollégám, valamint két fiatal segítője, Török Máté és Reichenbach Krisztián sem. János és kis csapata a MEK osztályon belül gyakorlatilag az OSZK jó néhány képdigitalizációs projektjével foglalkozik. Egy kis műhely segítségével régi könyveket, kéziratokat, röplapokat is digitalizálnak. Rájuk hárul az OSZK rengeteg, képként digitalizált állományának feldolgozása. Sajnos, ezekből eddig kevés jutott el a szolgáltatásig. De a Corvina honlap is János feladata. Munkájuk eredményeként néhány régi könyvet pedig már a MEK szolgáltat. Egy tavalyi, általuk irányított projekt – amelybe számos más osztályokon lévő OSZK-s kollégát is bevontunk – az Országos Hírlap digitalizálása volt, amely viszont az EPA-ban hozzáférhető. Jánossal dolgozunk együtt az OSZK Digitalizációs Bizottságában, valamint a MINERVA projektben.

Kis csapatunk színeségét illusztrálja, hogy az informatikai, digitalizálási munkák mellett János XVI. századi unitárius levéltári kutatásokkal is foglalkozik, két másik kollégám pedig aktív zenész. Zoltán a ska stílust játszó elismert Pannonia Allstars SKA Orchestra gitárosa, míg Török Máté a főként verseket megzenésítő Misztrál együttes énekes zenésze.

– *Ha jól sejtjük, minden kérdésünkre adekvát választ kaptunk. Rugaszkodjunk el ezúttal az „itt és most” factum brutumaitól. Milyen víziója van a MEK-nek – mert bizony van víziója – az elektronikus könyvtárügy jövőjéről? Milyen, tán nem is utópikus jövőkép vonzásában végzi mindennapi munkáját?*

– A közelmúltban elkészítettük és nemsokára a MEK Irattárában közzétesszük Küldetésnyilatkozatunkat, amelyben megpróbáltuk megfogalmazni eddigi tevékenységünk lényegét, a jövőképet is beleértve. A jövővel kapcsolatban hadd idézzem Kokas Károlyt, a MEK egyik alapítóját, akinek pár évvel ezelőtt tett kijelentését a mai napig aktuálisnak tartom: „Gutenberg után vagyunk tíz évvel”. A netes, az elektronikus publikálásnak a kezdeti szakaszában vagyunk. Rengeteg dolog most alakul, változik. Ezért is fontos az újra való nyitottság, a rugalmasság, a megfelelő válaszok keresése, amely a MEK-et tíz éve és remélem, a jövőben is jellemezni fogja. Ennél konkrétabb jövőképhez hadd idézzem Drótos László sorait, aki a 2004/3-as Könyvtári Figyelőben a MEK tíz évéről írt cikkét az alábbi sorokkal fejezte be. Ennél jobb, átfogóbb képet, azt hiszem, én sem igen tudnék adni: „A MEK egyfajta »digitális nemzeti közkönyvtárként« egy reprezentatív jellegű gyűjteményt tud és kíván építeni, elsősorban az alpművekre koncentrálva. E mellé ki kell alakulnia Magyarországon egy olyan, együttműködésen és közös szabványokon, technológiákon alapuló elektronikus könyvtári hálózatnak, amely idővel képes lesz kínálatban, s a szolgáltatások színvonalában és változatosságában hasonló, társadalmilag elismert, hosszú távon is megalapozott, megbízható szolgáltatást nyújtani, mint az évszázadok alatt kiépült hagyományos könyvtári rendszer. Létre kell hozni a szakkönyvtárak, felsőoktatási és iskolai könyvtárak, egyházi és levéltári archívumok, helytörténeti és határontúli gyűjtemények stb. »leképezéseit« az internet virtuális világában, mert a közgyűjtemények jelenlegi

és jövődő használói egyre inkább ott is keresik az olvasni-, kutatni-, tanulni-, szórakoznivalót; nem hagyhatjuk őket magukra ott sem színvonalas és megbízható könyvtári szolgáltatás nélkül.”

– Köszönjük a kimerítő válaszokat, és további eredményes munkát kívánunk a MEK munkatársainak.

Mezey László Miklós–Vajda Kornél

70 éves a Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Vándorgyűlés – 2005. 20 év után újra Gödöllőn

Hívja, várja Önt és érdeklődő barátait, munkatársait a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az MKE Pest Megyei Szervezete, a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ, a Szent István Egyetem Gödöllői Tudományos Könyvtára és a Pest Megyei Könyvtár

a 37. Vándorgyűlésre.

A VÁNDORGYŰLÉS TÉMÁJA:

Hivatása könyvtáros

- a könyvtáros szerepe a társadalomban,
- könyvtáros hivatás, könyvtáros etika,
- szakmai etikai kódex,
- adatvédelem, szerzői jog, szakmai etikai képzés.

Időpont:

2005. július 21–23.

Helyszínek:

Szent István Egyetem,
Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ

Elérhetőségek:

Honlap: vandorgyules.gvik.hu

Fülöp Attiláné: 28/515-280/105; e-mail: fulopm@gvik.hu

Biczák Péter: 26/315-520; e-mail: biczakpeter@axelero.hu